

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamisesta (U 61/2021 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Joanna Tikkanen, valtioneuvoston kanslia
- budjettineuvos Panu Kukkonen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Vesa Kulmala, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Valteri Härmälä, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Elina Vaara, ympäristöministeriö
- väitöskirjatutkija Antti Ronkainen, Helsingin yliopisto
- akatemiaturkija Timo Miettinen, Helsingin yliopisto, Eurooppa-tutkimuksen keskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- professori Päivi Leino-Sandberg
- professori Janne Salminen

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Komission ehdotus

Komissio antoi päästökaupan laajentamisesta aiheutuvien negatiivisten vaikutusten epätasaisen kohdentumisen korjaamiseksi ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi ehdotuksen uuden ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston perustamisesta.

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp

Ilmastotoimien sosiaalirahaston tavoitteena olisi vähentää uuden päästökauppajärjestelmän aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin, mikroyrityksiin ja liikenteen käyttäjiin.

Rahaston koko olisi 72,2 miljardia euroa. Rahasto toimisi vuosina 2025—2032 ja ulottuisi kahdelle rahoituskehyskaudelle. Komission päästökauppadirektiivin muutosehdotuksen mukaan vuodesta 2026 lähtien osa uusista tieliikenteen ja rakennusten lämmityksen päästökaupan huutokauppataloista ohjattaisiin EU:n omaksi varaksi. Rahaston koko vastaisi 25 % komission ehdottaman uuden tieliikenteen ja rakennusten lämmityksen päästökaupan ennakoidusta tuotosta.

Uudet omat varat edellyttävät muutoksia EU:n omia varoja koskevaan päätökseen. Myös säädöstä monivuotisesta rahoituskehyksestä olisi muutettava, koska rahaston kuluvan kehyskauden lisärahoitustarve olisi 23,7 miljardia euroa ja tämä katettaisiin komission mukaan korottamalla voimassa olevan rahoituskehysasetuksen enimmäismääriä.

Komission ehdotuksen mukaan rahaston toimien ja investointien sisältyisi edellytys vähintään 50 prosentin kansallisesta osarahoituksesta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komissio kiinnittää huomiota ilmastotoimien oikeudenmukaiseen toteutumiseen. Valtioneuvosto ei kuitenkaan pidä tieliikenteen ja rakennusten uuteen päästökauppajärjestelmään kytkeytyvää komission ehdotusta ilmastotoimien sosiaalirahastosta taroituksenmukaisena ja suhtautuu siihen erityisen kriittisesti.

Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti EU:n budjetin omien varojen käyttämiseen uuden ilmastotoimia koskevan sosiaalirahaston rahoittamisessa. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission ehdottamaan rahaston suureen kokoon, ottaen huomioon vasta sovitun monivuotisen rahoituskehyskauden ja elpymisvälineen huomattavat lisäpanostukset ilmastotoimiin.

Lisäksi valtioneuvosto suhtautuu erityisen kriittisesti komission ehdottamaan lähtökohtaan, jonka mukaan rahaston perustaminen edellyttäisi voimassa olevan EU:n monivuotisen rahoituskehyskauden avaamista ja huomattavaa kasvattamista, ja jolla tehtäisiin ennakkollisia sitoumuksia EU:n tulevalle rahoituskehyskaudelle vuoden 2028 jälkeen.

Valtioneuvosto suhtautuu erityisen kriittisesti ehdotukseen sisältyvään mahdollisuuteen rahoittaa suoria tulotukia EU:n talousarviosta, jolloin EU toimisi jäsenvaltioiden rinnalla suorien sosiaalietuuksien rahoittajana. Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioiden tulee ensisijaisesti vastata perusturvan vähimmäistasosta sosiaaliturva- ja -huoltojärjestelmien osana.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan rahaston perustamiseksi tarvittavat oikeusperustat on asianmukaisesti valittu. Jatkokäsittelyssä on kuitenkin vielä erikseen oikeudellisesti arvioitava sitä, mahdollistavatko ehdotetut oikeusperustat myös ehdotuksen 3(2) artiklan ja 6(1) artiklan mukaisen tilapäisen suoran tulotuen kompensoinnin jäsenvaltioiden haavoittuville kotitalouksille ja liikenteen käyttäjille.

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp

Valtioneuvosto pitää komission ehdottamia varojenjakokriteerejä ja niiden keskinäisiä painotuksia Suomen kannalta epäedullisina ja osin epätarkoituksenmukaisina suhteessa rahaston tavoitteisiin.

Valtioneuvosto suhtautuu avoimesti ja rakentavasti EU:n omien varojen järjestelmän kehittämiseen ottaen huomioon myös elpymisvälineen rahoittamiseen liittyvät näkökohdat. EU:n omia varoja kehittämällä voidaan esimerkiksi vähentää elpymisvälineen takaisinmaksusta jäsenvaltioille aiheutuvaa maksuosuutta.

Lisäksi EU:n rahoitusta koskevia uudistuksia tehtäessä valtioneuvosto pitää tärkeänä mahdollisten uudistusten yhteyttä unionin keskeisiin tavoitteisiin, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan.

EU:n rahoitusjärjestelmän jatkokehittämisen, mukaan lukien uusien omien varojen lähtökohtana tulee olla, etteivät järjestelmään tehtävät muutokset suhteettomasti lisää Suomen maksutaakkaa tai aiheuta muuten kohtuuttomia lisäkustannuksia Suomen kansantaloudelle ja talouden toimijoille. EU:n rahoituslähteitä koskevien päätösten tulee kuulua jatkossakin jäsenvaltioille.

Valtioneuvosto tarkastelee 55-valmiuspaketin kokonaisuuteen sisältyvien ehdotusten rahoituskellisia vaikutuksia yhtenä kokonaisuutena ja tarkentaa kantaansa niihin neuvottelujen edetessä. Viime vaiheessa Suomen kannat 55-valmiuspaketin kokonaisuuteen muodostetaan Suomen kokonaiset huomioiden.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtiovarainvaliokunta ei kannata nyt käsiteltävänä olevaa komission ehdotusta ja pitää valtioneuvoston kriittistä kantaa perusteltuna. Ehdotukseen sisältyy useita, mm. tukikriteereihin ja oikeusperustaan liittyviä kysymyksiä, jotka edellyttävät uudelleenarviointia ja lisäselvityksiä. Ehdotettu mekanismi on myös monimutkainen ja rahaston koko mittava, kun otetaan huomioon vasta sovitun monivuotisen rahoituskehiksen ja elpymisvälineen huomattavat lisäpanostukset ilmastotoimiin.

Valiokunta pitää ehdotusta ongelmallisena etenkin siihen sisältyvän EU:n talousarviosta maksettavan suoran tulotuen vuoksi, sillä sosiaalipolitiikka on keskeinen jäsenvaltioiden oman toimivallan piiriin kuuluva toimiala, josta jäsenvaltiot vastaavat itse. Myös valtioneuvosto toteaa, että laajasti tarkasteltuna energiaköyhyyden estäminen on osa yleistä sosiaalipolitiikkaa.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta pitää tarpeellisena, että jatkokäsittelyssä arvioidaan vielä erikseen, mahdollistaako valittu oikeusperusta suoran tulotuen kompensoinnin haavoittuville kotitalouksille ja liikenteen käyttäjille. On myös tärkeä arvioida, onko tulotuen maksaminen osa ilmastotavoitteiden toteuttamista vai onko se tosiasiallisesti sosiaalipoliittinen tavoite, joka edellyttäisi erillistä toimivaltaperustetta.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös ehdotuksen suhteeseen suhteellisuusperiaatteeseen ja toissijaisuusperiaatteeseen. Komission ja valtioneuvoston arvion mukaan ehdotus on näiden periaatteiden mukainen, mutta valiokunnan mielestä asiaa tulisi jatkovalmistelussa arvioida myös

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp

neuvoston oikeuspalvelussa. Valmistelussa on myös syytä kiinnittää huomiota siihen, kuinka laajaa delegoitua lainsäädäntövaltaa komissiolle se lopulta tulisi merkitsemään. Valiokunnan mielestä ilmastotoimet tulee toteuttaa sosiaalisesti oikeudenmukaisesti läheisyysperiaatetta noudattaen.

Valiokunta toteaa, että tässä vaiheessa valtioneuvosto ei ole arvioinut ehdotusta eduskunnan budjettivallan kannalta. Kyseessä on kuitenkin ehdotus merkittävän rahaston perustamisesta ja rahoittamisesta, joten sillä on väistämättä myös jäsenvaltion budjettitalouteen ulottuvia vaikutuksia. Budjettivaltaa koskevan tarkastelun lisäksi jatkovalmistelussa on myös tarpeen arvioida EUTason ohjelmien ja rahoitusinstrumenttien kumulatiivista vaikutusta budjettisuvereniteettiin ja julkiseen talouteen.

Kriteerit. Valiokunnan mielestä komission ehdottamat tukikriteerit vaativat uudelleenarviointia. Ehdotuksen mukaan niissä otetaan huomioon väestön koko, kansantuote per henkilö, haavoittuvien kotitalouksien määrä sekä asumiseen liittyvät polttoainepäästöt. Eräänä kriteerinä on mm. prosenttiosuus energiaköyhyysriskin alla elävästä väestöstä, jolla oli lämmitys-, sähkö- ja vesilaskurästejä vuonna 2019.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että komission ehdottamat kriteerit johtavat siihen, että rahasto voi hyödyttää enemmän absoluuttisesti rikkaita, mutta sosiaalisesti eriarvoisia maita kuin sellaisia maita, jotka ovat absoluuttisesti köyhempiä, mutta vähemmän eriarvoisia. Suurimmat rahaston saajat olisivat Puola (17,6 %; 12,7 mrd. euroa), Ranska (11,2 %; 8,1 mrd. euroa), Italia (10,81 %; 7,8 mrd. euroa) ja Espanja (10,53 %; 7,6 mrd. euroa).

Suomen saanto olisi arvioiden mukaan 0,54 prosenttia rahastosta eli arviolta 387 milj. euroa. Suomen maksuosuus olisi noin 1,2 mrd. euroa, jolloin nettomaksu olisi noin 840 milj. euroa. Suomen saanto on pieni, koska Suomi kuuluu keskimääräistä korkeamman tulotason jäsenvaltioihin, joissa esim. energiaköyhyys on harvinaista kattavan sosiaaliturva- ja tukijärjestelmän ansiosta. Myös liikenneköyhyyttä vähennetään mm. toimeentulotuella, koulukuljetuksilla, joukkoliikenteellä ja erilaisilla kuljetuspalveluilla.

Omat varat. Ehdotus edellyttää omien varojen päätöksen muuttamista, sillä päästökauppadirektiivin muutosehdotuksen mukaan jäsenvaltiot luovuttaisivat vuodesta 2026 lähtien osan keräämistään uuden päästökaupan huutokauppatuloista EU-budjettiin omina varoina. Lisäksi on muutettava monivuotista rahoituskehystä koskevaa säädöstä, sillä rahasto lisäisi kuluvan kehyskauden menoja 23,7 mrd. eurolla. Komission esittämästä asetuksesta päätettäisiin määränemmistöllä, mutta omien varojen päätöksen muuttaminen edellyttää jäsenmaiden yksimielisyyttä.

Komissio ei ole vielä antanut esityksiä rahoituskehysten ja omia varoja koskevan päätöksen muuttamisesta. Valiokunta toteaa jo tässä yhteydessä, että se ei tue ajatusta voimassa olevan monivuotisen rahoituskehysten avaamisesta eikä myöskään kannata ennakkollisen 48,5 mrd. euron sitoumuksen tekemistä seuraavalle rahoituskehyskaudelle.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että komission ehdotus laajentaisi uusien omien varojen käyttötarkoitusta, sillä aiempien päätösten mukaisesti uusia omia varoja (mm. päästökaupan huutokauppatuloja) on tarkoitus käyttää elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvien lai-

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp

nojen rahoittamiseen (HE 260/2020 vp). Käsitellessään em. hallituksen esitystä valtiovarainvaliokunta totesi, että uusien omien varojen tulee edistää verotuksen oikeudenmukaisuutta ja vahvistaa EU:n tasoisia toimia veropetosten ja veronkierron torjumiseksi. Valiokunta totesi, että uudet omat varat olisivat perusteltuja tilanteissa, joissa veroa tai maksua ei voida tehokkaasti kerätä minkään yksittäisen jäsenvaltion toimesta (VaVM 4/2021 vp).

Valiokunta viittaa myös lausumiin, jotka eduskunta hyväksyi em. esityksen yhteydessä. Niissä eduskunta mm. edellytti, että Euroopan unionin uusien varojen järjestelmän kehittäminen ei johda Suomen kokonaisveroasteen nousuun ja ettei Suomi sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan. Eduskunta edellytti myös, ettei Suomi hyväksy järjestelyjä, jotka heikentävät jäsenvaltioiden kannustimia julkistalouksiensa tervehdyttämiseen ja kasvattavat rahoitus- ja makrovakausriskejä Euroopassa.

Muut ohjelmat. Kuten jo edellä on todettu, vasta sovittuun monivuotiseen rahoituskehikseen ja elpymisvälineeseen sisältyy huomattavat lisäpanostukset ilmastotoimiin. Näitä toteutetaan muun muassa oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) sekä InvestEU:n kautta, minkä lisäksi elpymisvälineestä kohdennetaan vähintään 37 prosenttia vihreään siirtymään. Ennen kuin ryhdytään suunnittelemaan uusia samankaltaisia rakenteita, on perusteltua käyttää jo olemassa olevia instrumentteja ja arvioida niiden vaikuttavuutta sekä riittävyttä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Lopuksi. Rahastoa koskevan ehdotuksen valmistelu on tällä hetkellä vasta alkuvaiheessa, mutta saadun selvityksen mukaan esitetty malli on herättänyt useissa jäsenmaissa vastustusta, ja sen on arvioitu voivan lisätä poliittista epäluottamusta EU-maiden välillä. On siksi tärkeää, että jatkossa tarkastellaan myös muita vaihtoehtoisia malleja, jotka olisivat kansallisesti hyväksyttävissä. Myös Suomen tulee olla jatkoneuvotteluissa aktiivinen ja hakea uusia ratkaisuja, joilla voitaisiin varmistaa kuluttajien kannustimet asumisen ja liikenteen päästövähennyksiä tukevien investointien tekemiseksi.

Kuten valtioneuvosto toteaa, Suomi on osana Euroopan unionia sitoutunut Pariisin ilmastositoumuksiin. Tavoite edellyttää pitkän aikavälin ilmastotoimien rakentamista siten, että EU:n hiili-neutraalius saavutetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla ennen vuotta 2050. Osana tätä tavoitetta on tärkeää, että 55-valmiuspaketista käytävien neuvottelujen lopputuloksena kokonaisuudessaan saavutetaan vuodelle 2030 asetettu vähintään 55 prosentin ilmastotavoite.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp

Helsingissä 23.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Vilhelm Junnila ps (osittain)
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Matias Marttinen kok
jäsen Sari Multala kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iiris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sari Essayah kd (osittain)
varajäsen Petri Honkonen kesk (osittain)
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r (osittain)
varajäsen Jussi Wihonen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1 /ps

Perustelut

Päästökaupan laajentaminen tieliikenteeseen sekä rakennusten lämmittämiseen tuo uuden ennennäkemättömän maksutaakan EU:n kotitalouksille sekä liikenteeseen. Pelkästään vuosille 2025—2032 maksutaakka ymmärryksemme mukaan olisi 288,8 miljardia euroa. Tästä sosiaalirahaston osuus olisi 25 % eli 72,2 miljardia euroa. Kansallinen osarahoitus rahaston toimiin ja investointeihin olisi vähintään 50 prosenttia eli vähintään 72,2 miljardia euroa.

Suomen maksuosuus on erittäin suuri

Suomen maksuosuus rahastoon näille vuosille olisi noin 1,2 miljardia euroa ja takaisin saisimme noin 387 miljoonaa euroa. Ymmärryksemme mukaan kyseisille vuosille Suomen osuus tieliikenteen ja rakennusten lämmittämisen päästökaupasta olisi 4,8 miljardia euroa.

Komissio puuhaa uutta tukipakettia, joka on naamioitu sosiaalirahastoksi

Näyttäisi siltä, että itse asiassa komissio on tekemässä jäsenmaille uutta jättimäistä tukipakettia, jonka rahoitus ollaan ottamassa päästökauppatuloista. Vaikka itse sosiaalirahasto kaatuisikin seuraavissa käsittelyvaiheissa, niin itse asiassa kansallisen budjettivallan kannalta päästökaupan laajentaminen on hyvin ongelmallista.

Kysymyksessä on todellisuudessa uusi tukipaketti, jolloin sen hyväksyminen edellyttäisi eduskunnassa kahden kolmasosan määränemmistöä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon ja

että suuri valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin päästökaupan laajentamisen estämiseksi sekä sosiaalirahaston perustamisen estämiseksi.

Helsingissä 23.11.2021

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Sami Savio ps
Jari Koskela ps
Jussi Wihonen ps

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2 /kok

Perustelut

Valtioneuvoston U-kirjelmä (U 61/2021 vp) käsittelee EU:lle suunniteltavaa ilmastotoimien sosiaalirahastoa (Social Climate Fund). Sen tavoitteena on kompensoida 55-valmiuspaketin tuomaa taloudellista taakkaa muun muassa haavoittuvassa asemassa oleville kotitalouksille, tieliikenteen käyttäjille ja mikroyrityksille eri puolilla unionia. Jäsenmaiden on tarkoitus luovuttaa neljäsosa uuden tieliikenteen ja rakennusten lämmityksen päästökaupan huutokauppatuloista EU:n omiksi varoiksi, jotka ohjataan sosiaalirahastolle. Ehdotus edellyttää muutoksia EU:n omia varoja koskevaan päätökseen sekä monivuotiseen rahoituskehykseen.

Kokoomus ei hyväksy EU:n kehittämistä epäsymmetriseksi tulonsiirtounioksi. Kokoomus kannattaa EU:n toimivallan kasvattamista läheisyysperiaatteen mukaisesti niin ilmastomuutoksen vastaisessa työssä, kansainvälisten turvallisuushkien torjunnassa kuin muissa globaaleissa haasteissa. Vain ylikansallisella vahvalla yhteistyöllä voidaan ratkaista globaaleja haasteita. Toimivaltaa tuleekin kuitenkin kehittää läheisyysperiaatetta kunnioittaen, selkeillä toimivaltasuhteilla sekä huolehtimalla jäsenmaiden vastuuden ja velvollisuuksien tasapainosta.

Kokoomus katsoo, että sosiaalirahastolla siirretään osin puutteellisin perustein varoja maille, jotka eivät ole edistyneet ilmasto- ja energiatehokkuustoimensa tavoitteiden mukaisesti. Sosiaalirahasto siis palkitsee jäsenmaita korkeista päästöistä. Käytäntö paitsi on epäoikeudenmukainen johtaa myös päästöjen lisääntymiseen, kun rahaa ohjataan vähemmän energiatehokkaissa maissa fossiilisten polttoaineiden käyttöön.

Toisaalta sosiaalirahasto on katsottavissa EU-tasoisena sosiaalipoliittisen toimivallan lisäämiseksi. Kokoomus katsoo, että EU:n toimivallan lisääminen sosiaalirahaston keinolla on epätarkoituksenmukaista ja vastoin aiemmin eduskunnassa hyväksytyjä linjauksia.

Suomen tulee osallistua aktiivisesti keskusteluun unionin uusista omista varoista ja arvioida tulevia ehdotuksia, kuten hiilidioksidipäästöjen tullimekanismia ja digitaaliveroa. EU:n omia varoja kehittämällä voidaan esimerkiksi vähentää elpymisvälineen takaisinmaksusta jäsenvaltioille aiheutuvaa maksuosuutta. Muutokset omien varojen järjestelmään eivät saa suhteettomasti lisätä Suomen maksuosuutta, vaan pääsääntöisesti EU:n kehittämisen tulee tarkoittaa sellaisten toimintojen siirtämistä EU-tasolle, jotka on tehokkainta järjestää ylikansallisesti. Päätökset EU:n omista varoista tulee säilyttää yksimielisen päätöksenteon piirissä. Komission esittämistä EU:n uusista tulolähteistä muovivero ja päästökauppajärjestelmän laajentaminen ovat Suomelle edullisia tapoja kasvattaa EU:n omia varoja. Uudet omat varat eivät saa kasvattaa kansalaisten kokonaisverorasitusta.

EU:n elpymisvälineen käsittelyn (VaVM 4/2021 vp — HE 260/2021 vp) yhteydessä eduskunta otti kannakseen sen, että elpymisväline on kertaluonteinen eikä Suomen tule jatkossa hyväksyä vastaavia järjestelyitä. Sosiaalirahasto rinnastuu asiantuntijapalautteen perusteella rakenteeltaan ja toimintaperiaatteeltaan elpymisvälineeseen. Osin sosiaalirahaston toiminta on jopa päällekkä-

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp
Eriävä mielipide 2

käistä jo olemassa olevien mekanismien kanssa. Edellä olevan perusteella kokoomus katsoo, että Suomen kannan sosiaalirahastoon tulee olla yksiselitteisen kielteinen.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon ja

että suuri valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin EU:n sosiaalirahaston perustamisen estämiseksi.

Helsingissä 23.11.2021

Timo Heinonen kok
Sari Multala kok
Matias Marttinen kok
Sari Sarkomaa kok

Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp
Eriävä mielipide 3

Eriävä mielipide 3 /kd

Perustelut

Esityksen mukaan jäsenmaiden on tarkoitus luovuttaa neljäsosa uuden tieliikenteen ja rakennusten lämmityksen päästökaupan huutokauppatuloista EU:n omiksi varoiksi, jotka ohjataan sosiaalirahastolle. Kristillisdemokraatit vastustavat komission esitystä päästökaupan laajentamiseksi ja siihen liitetyn uuden sosiaalirahaston perustamiseksi.

Esitys on jatkoa sille yhteisvastuuta ja tulonsiirtoja voimakkaasti lisäävälle linjalle, joka käynnistyi elpymisvälineen hyväksymisen myötä. EU:n elpymisvälineen käsittelyn (VaVM 4/2021 vp — HE 260/2021 vp) yhteydessä kiinnitimme huomiota siihen, että esitys EU:n omien varojen järjestelmästä sisältää elementtejä, jotka muuttavat unionin luonnetta ja toimintaa merkittäväällä tavalla.

EU:n elpymisvälineen käsittelyn (VaVM 4/2021 vp — HE 260/2021 vp) yhteydessä eduskunta edellytti mm., ettei Suomi sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan. Suomi edellyttää järjestelyjä, joissa vastuu ja valta velan ottamisesta ja hoitamisesta ovat samoissa käsissä eivätkä eriydy aiheuttaen moraalikatoa ja lisäten ylivelkaantumisen riskiä. Suomi ei hyväksy järjestelyjä, jotka heikentävät jäsenvaltioiden kannustimia julkistalouksiensa tervehdyttämiseen ja kasvattavat rahoitus- ja makrovakausriskejä Euroopassa, eikä hyväksy Suomelle haitallisia ylikansallisia veroja ja että Euroopan unionin uusien varojen järjestelmän kehittäminen ei johda Suomen kokonaisveroasteen nousuun (EV 54/2021 vp).

Kristillisdemokraatit vastustavat esitystä myös siksi, että unioni on laajentamassa toimivaltaansa sosiaalipolitiikan puolelle, joka kuuluu kansalliseen päätäntävaltaan. Vaikka ilmastotoimet on tärkeää toteuttaa sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla, se kuuluu jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikan tehtäväksi, emmekä pidä komission esitystä tarkoituksenmukaisena.

Suhtaudumme kielteisesti EU:n budjetin omien varojen käyttämiseen sosiaalirahaston rahoittamisessa, rahaston suureen kokoon, sen kriteeristöön sekä komission ehdottamaan lähtökohtaan, jonka mukaan rahaston perustaminen edellyttäisi voimassa olevan EU:n monivuotisen rahoituskehityksen avaamista ja huomattavaa kasvattamista ja jolla tehtäisiin ennakkollisia sitoumuksia EU:n tulevalle rahoituskehyskaudelle vuoden 2028 jälkeen. Suomen maksuosuus rahastoon esityksen mukaisille vuosille olisi noin 1,2 miljardia ja Suomen saanto 387 miljoonaa euroa. Tämä on kylmän ilmaston, pitkien välimatkojen ja kalliin energian maan näkökulmasta käsittämätön tulosiirto Etelä-Euroopan maille.

Oikeusperustan osalta asiantuntijalausunnossa tuodaan esille, että myös ehdotuksen oikeusperustaan on vaikea ottaa kantaa, sillä sen tavoitteisiin ja sisältöön pohjautuvaa oikeusperusta-arviointia ei ole tehty.

Suomen kannan komission esitykseen tulee olla selkeän kielteinen.

**Valiokunnan lausunto VaVL 13/2021 vp
Eriävä mielipide 3**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta ottaa edellä esitetyn huomioon eikä hyväksy ehdotettua päästökaupan laajentamista ja sen sosiaalirahastoa.

Helsingissä 23.11.2021

Sari Essayah kd